

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİNDE REFORM ARAYIŞLARI

Reform Seeking for the Security Council of the United Nations

Yrd. Doç. Dr. Naim DEMİREL *

ÖZET

BM savaş sonrası barışla yaşanan bir dünyayı gerçekleştirmek özlemiyle kurulmuştur. Örgütün kurulmasından sonra on yıllar içinde dünyadaki siyasi dengeler değişmiş, yeni güç odakları oluşmuş, uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden devlet dışı unsurlar oluşmuştur. Ancak bütün bu gelişmeler BM sözleşmesine yansımamıştır. Bu sebeple bu yeni gelişmelere göre BM yapısının uyarlanması maksadıyla reform arayışları başlamıştır. Bu arayışlar özellikle uluslararası barış ve güvenliğin korunmasının ana sorumlusu olan Güvenlik Konseyin üzerine odaklanmıştır.

Bu makalede Güvenlik Konseyinde Reform arayışları işlenmiştir. Konu önce Güvenlik Konseyinin mevcut yapısı, karar alma usulü ele alınarak incelenmiştir. Ardından Güvenlik Konseyinde neden reform yapmak gerektiği, reformun önünde hangi engellerin olduğu incelenmiştir. Daha sonra da yapılan reform önerileri ayrı ayrı ele alınmıştır. Makalenin sonunda da reform arayışları üzerine bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeleri: Uluslararası Hukuk, Uluslararası barış ve güvenlik, Güvenlik Konseyi, BM Reformları, BM Yaptırımları, BM-Veto

ABSTRACT

UN is established after the war with the hope of peace. After decades from the establishment of the organization, political balances has changed, new power roots emerged and besides these, non-state threats against international peace and security came into existence. However, all these changes are not reflected in the UN contract. Therefore, quest for reform has started in order to make adaptations to UN's structure according to these new events. These quests especially focus on Security Council which is the main responsible for the protection of peace and security.

In this paper, quest for reform of Security Council is analyzed. First, the current structure of the Security Council is handled by discussing the order of decision making style of it. Then, the reason why Security Council needs to be reformed and handicaps of these reforms are studied. After that, all reform proposals handled one by one. At the end of

* Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Genel Hukuku Anabilimdalı Öğretim Üyesi, demirelnaim@hotmail.com

the essay, an evaluation about reform seeking is made. After that, all reform proposals handled one by one. At the end of the essay, an evaluation about reform seeking is made and attention is drawn that if the aim is to prevent failure of United Nations' fulfilling its duty about assuring the world peace and safety and also to hinder abasement of this organization, a new settlement should be done about the reform of UN agreement.

Keywords: International Law, International peace and security, Security Council, UN

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşının acı tecrübesi insanoğluna barışın güzel bir şey olduğunu sadece teorik olarak değil, yaşayarak gösterdi. Barış, bir alternatifsiz bir varoluş formu haline geldi. İkinci Dünya Savaşı sonrası savaş acısını tatmış olan devletlerin kaleme aldığı BM sözleşmesinin giriş kısmında „gelecek nesilleri savaşın acısından korumak“ maksadıyla devletlerin kuvvetlerini birleştirerek dünya barışını ve güvenliğini korumaları maksadıyla insanlar ve uluslararası eşitlik kuralından taviz vermeden bir dünya düzeni kurma iradesini beyan etmişlerdir¹.

132

Ancak bu güzel girişle başlayan sözleşme ve sözleşmeyle kurulan bir dünya örgütünden beklenenin aksine özellikle; BM sözleşmesinin ana unsuru olan devletlerin egemen eşitliği prensibiyle çatışan veto kuralı, barışa ve dostluğa dayalı yeni dünya düzeni söylemleri arasında Yalta Konferansında sözleşmeye bir şekilde sokulmuştur. Birleşmiş Milletleri kuran himayeci devletlerin bu tutumu daha kuruluştaki bütün dünya kamuoyunu hayal kırıklığına uğratmıştır. Ancak, bu ülkelerin dünya barışı ve güvenliğinin sağlanmasında daha çok görevler ve sorumluluklar düşeceği gerekçesiyle onlara tanınan veto ayrıcalığına bir nebze de olsa göz yumulmuştur. Uygulamada ise bu ülkelerin bu haklarını sadece kendi çıkar politikaları için kullandıkları görülmüştür. Kendilerinden barış ve güvenliğe hizmet beklenen bu imtiyazlı ülkeler değil hizmet etmek, her uluslararası krizin içinde ya da arkasında yer almışlardır.

Birleşmiş Milletlerin kuruluşundan sonra geçen seneler içinde üye yapısında önemli artış oldu. Aynı şekilde çatışma alanları ve türlerinde de önemli gelişmeler meydana geldi. Aradan geçen bunca zamandan sonra dünyadaki

¹ Kirgis, Frederic, The Security Council's First Fifty Years, in: AJIL 89 (1995) s. 506

siyasi dengeler değişmiş, yeni güç odakları oluştu, uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden devlet dışı unsurlar ortaya çıktı. Fakat bütün bu gelişmeler BM sözleşmesine yansımada. Bu sebeple bu yeni gelişmelere göre BM yapısının uyarlanması maksadıyla reform arayışları başlatıldı.

Güvenlik Konseyi mevcut gelişmeler çerçevesinde özellikle Doğu-Batı çatışması sonrasında uluslararası alanda kendi rolünü ve fonksiyonun alanını genişletmiştir². Özellikle bu arayışlar uluslararası barış ve güvenliğin korunmasının ana sorumlusu olan Güvenlik Konseyi üzerinde odaklaştı. Güvenlik Konseyinin reform çalışmaları BM'deki reform çalışma alanlarının içinde en zoru ve hassas politik dengelerin kollanması gereken bir alandır.

I. GÜVENLİK KONSEYİNİN MEVCUT YAPISI

Güvenlik Konseyi BM Sözleşmesinin 7/1 maddesinde yer alan BM'nin ana organlarından birisidir. Güvenlik Konseyi BM Sözleşmesinin 23/1 maddesine göre 15 üyeden oluşmaktadır. Dünya barışı ve uluslararası güvenliği korumakla görevli olan Güvenlik Konseyi tüm üyelerin değil, sadece bazı devletlerin temsil edildiği dar kadrolu bir organdır. 1965'de yürürlüğe giren değişiklikle daha önce 11 olan üye sayısı 15'e çıkartılmıştır. Bu üyelerin 5'i sürekli 10'u geçici üyelerdir³. 5 daimi üye BM Sözleşmesinde ismen belirtilmiştir. Bunlar ABD, Rusya, Çin, İngiltere ve Fransa'dır⁴.

BM Güvenlik Konseyinin diğer geçici 10 üyesi coğrafi dağılım da dikkate alınarak seçilmektedir. Bu üyelerin seçiminde, bu devletlerin uluslararası barış ve güvenliğe ve BM'nin amaçlarına katkısı seçim kriteri olarak nazara alınmaktadır⁵. Uygulamada bir süre Afrika ve Asya için 5, Doğu Avrupa için 1, Latin Amerika için 2, Batı Avrupa için 2 üye seçilmiştir⁶. Bu üyeler Genel

² S.Hulton, Council Working Methods and Procedure, in : D.M. Malone(Hrsg.), The UN Security Council. From the Cold War to the 21st Century, Boulder 2004, s.237-251

³ Klein, in: Vitzthum, VR Abschnitt IV, Kenar Nr. 14)

⁴ Sovyetler Birliği 24.Ekim 1945 yılında BM'ler kuruluşunda kurucu üye olarak bulunmuştur. 4.Aralık 1991 tarihli Rusya Federasyonu Başkanı Yeltsin Genel Sekreter'e yazdığı yazıda Sovyetler Birliğine ait üyelik Rusya Federasyonu tarafından diğer 11 topluluk üyesi devletlerin desteğiyle yürütülecek olduğunu bildirmiştir.

⁵ BMS 23/ 1- 2: Sands Philippe/Klein, Pierre, Bowet's Law of International Institutions, London 2001, Kenar Nr. 2-033;

⁶ Sur, Melda, Uluslararası Hukukun Esasları, İstanbul 2008, s. 173

Kurul tarafından 2/3 çoğunlukla seçilmektedir. Geçici üye devletin ardarda seçilmesi mümkün değildir⁷.

Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletler teşkilatının hızlı ve etkili hareket etmesini sağlamak için oluşturulmuş bir organdır⁸. Güvenlik Konseyi görevlerini sürekli olarak yapacak bir biçimde örgütlenmiştir. Bu sebeple her devletin bir üye ile temsil edildiği Konseyde, bu temsilciler gerektiğinde başkanın çağrısı üzerine toplanacak şekilde BM merkezinde hazır bulunurlar.

A. GÜVENLİK KONSEYİ KARAR ALMA USULÜ

Milletler Cemiyeti'nden sistemin işlemlerini tıkayan Milletler Cemiyeti Konseyi'nde kabul edilen oy birliği kuralı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde benimsenmemiştir. Güvenlik Konseyindeki oylama usulü Yalta Konferansı'nda kararlaştırılmıştır. Ancak sonradan Güvenlik Konseyinin üye sayısını 11'den 15'e çıkaran 1965 tarihli değişiklikle oylama usulünde değişiklik yapılmıştır.

Güvenlik Konseyinde her devletin bir oy hakkı vardır. Ancak VI Bölümde düzenlenen "uyuşmazlıkların barışçı yollarla çözülmesi hususundaki kararlarla, 52. maddenin 3.fıkrasında düzenlenen bölgesel anlaşmalar ya da bölgesel kuruluşlar aracılığıyla bölgesel uyuşmazlıkların barışçı yolla çözülmesi hususundaki kararlarda uyuşmazlığa taraf devletlerin oy hakkı yoktur⁹.

BM sözleşmesinin 27 maddesinde oylamanın konusuyla ilgili önemli bir ayırım yapmıştır. Eğer oylanacak konu usule ilişkin ise kararlar 9/15 çoğunlukla alınır. Yani karar için 9 üyenin olumlu oyu gerekmektedir¹⁰. Eğer söz konusu olan, usulün haricinde diğer konular ise kararlar, sürekli üyelerin hepsinin olumlu oyları dahil olmak üzere 9 üyenin olumlu oyuyla alınır¹¹.

B. VETO YETKİSİ

Usule ait olmayan diğer konularda karar için en az 9 üyenin olumlu oyu gerekmektedir. BM sözleşmesinin 27. maddesinin 3. fıkrasına göre, Güvenlik

⁷ BMS 23/2

⁸ BMS 24/1

⁹ BMS 27/3

¹⁰ BMS 27/2

¹¹ BMS 27/3

Konseyinde karar alınabilmesi için 5 daimi üyenin hepsinin olumlu oy kullanması gerekmektedir. Daimi üyelere birisi karara olumlu oy vermemesi halinde karar alınmaz. Bu hakka veto hakkı denmektedir. Sözleşmenin ilgili maddesinin (27/3) ifadesine bağlı kalındığında daimi üyelere birinin toplantıya katılmaması ya da toplantıya katılmasına rağmen çekimser kalması halinde, bu üyenin veto hakkını kullanmış olduğu şeklinde anlaşılması gerekir. Ancak Güvenlik Konseyinin uygulamalarında söz konusu hüküm “toplantıya katılan ve oy veren daimi üyelerin hepsinin oyları dahil olmak üzere...” şeklinde yorumlanmıştır¹².

Uygulamalarında daimi üye devletlerden birinin toplantıya katılmaması veya çekimser kalması halinde veto anlamı taşımayacağı görüşü benimsenmiştir¹³. Bu görüş, Kore’ye müdahale konusunu görüşen Güvenlik Konseyi toplantısını SSCB’nin toplantıyı terk etmesi olayında ortaya çıkmıştır.

Her ne kadar usule ilişkin olan konularda daimi üyelerin veto hakkı olmadığı ilk bakışta söylenebilse de, daimi üyeye her şekilde vetosunu kullanma yolu açıktır. Daimi üyelere birisi istemediği bir konuyu usul meselesi olsa bile engelleyebilir. Güvenlik Konseyinde ele alınan bir konunun usule mi, yoksa esasa mı ilişkin olduğunun tespit edilmesinde ihtilaf çıkması halinde, bu anlaşmazlığın bir kararla ortadan kaldırılması gerekir. Bu konudaki kararın bir usul konusu olmadığı, bu sebeple bu kararda veto hakkının işletilebileceği kabul edilmiştir. Literatür de buna “çifte veto” denmektedir¹⁴. Yani, daimi üye usul konusunu gerektiğinde niza meselesi yaparak bu yolla veto edebilir.

Daimi üyeler 27/3’e göre toplantıya katılma haklarının bulunmadığı hususlarda veto hakkını kullanamayacakları için, 27/3’deki düzenleme kapsamındaki kararlar veto hakkının istisnası sayılacaktır

II. GÜVENLİK KONSEYİ REFORM ÇALIŞMALARI

BM’nin yapısının ve çalışma metodunun dünyadaki mevcut politik realitelere uymadığı artık bilinen bir gerçektir. BM’de reform yapılması gerektiği

¹² Çelik, Milletlerarası Hukuk, Birinci Kitap, İstanbul, 1987, s. 271

¹³ Bu görüş Kore’ye müdahale konusunu görüşen Güvenlik Konseyi toplantısını SSCB’nin terk etmesi örneğinde ortaya çıkmıştır.

¹⁴ Sur, s.174

hususunda uluslararası politikada genel bir kabul bulunmaktadır. Reform çalışmalarının takvimine bakıldığında sürecin çok uzun olduğu görülmektedir. Çalışmaların içeriğine bakıldığında ise kargaşa gözlemlenmektedir.

Esasında doğu-batı blokları arasındaki çatışmanın sona ermesinden sonra dünyadaki politik yapının esaslı değişimi ve BM'ye üye devletlerin sayısındaki ciddi artış yeni bir tartışmayı başlatmıştır. Güvenlik Konseyinin üye sayısının yeni duruma göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Yapılan değişiklik üç ana hedefe yönelik olacaktır: dünyanın her bölgesini kuşatacak şekilde temsil kabiliyeti; verimlilik, yani bir konu üzerinde çabuk karar verebilme ve verilen kararın uygulanabilmesi; meşruiyet, yani mümkün olduğunca demokratik usullere göre karar verme gibi özelliklerinin artırılması.

2003/4 Irak savaşı sonrası görünür hale gelen dünya organizasyonunun çaresizliği reform çalışmalarına bir yoğunluk kazandırmanın yanında aynı zamanda reformun uygulanabilirliğini de artırmıştır.

A. REFORM NEDENLERİ

136

Güvenlik Konseyinin üyelik yapısı İkinci Dünya Savaşının kazananlar ve kaybedenler dengesine göre kurulmuştur. Konseyi'n yapısı bu günkü dünya gerçeklerine ve jeopolitik yapısına uymamaktadır. Birleşmiş Milletlerin kuruluşundan günümüze kadar “dünya barış ve güvenliğinin sağlanması” hedefini gerçekleştirme için üye devletler tarafından yapılan katkılar hem sayısal ve hem de niteliksel olarak artmıştır. Özellikle Güvenlik Konseyi 5 daimi üye ile 21.yüzyılın politik güçler dengesine denk düşmemektedir.

Artık Güvenlik Konseyinin üyelik yapısı bu değişimi yansıtamamaktadır. Güvenlik Konseyinin yapısının ve karar verme usulünün geçen zaman içinde eskimiş olduğu bilinen bir gerçektir. Bu sebeple artık geniş çaplı bir reform yapılması hem bilim adamları ve hem de politikacılar tarafından ittifakla savunulmaktadır¹⁵. Neredeyse bütün BM üyesi devletler Güvenlik

¹⁵ 2000 “Milenyum Açıklaması”nda Kofi Annan'ın: “1945 yılındaki güçler dengesinde ve devletler arasındaki birlik yapısına göre oluşmuş olan Konseyi'ni bu günkü yapısı, globelleşen dünyamızın karakterini ve beklentilerini karşılayacak durumda durumda değildir”, ifadeleriyle bunu dile getirmiştir, Millenniumsbericht 2000, UNIC, Bonn, Juni 2000, s. 66.; Yine bu husus 2005 Birleşmiş Milletler dünya konferansı sonuç bildirgesinde devlet ve hükümet başkanları tarafından dile getirilmiştir

Konseyinin yapısının ve işleyişinin 21.yüzyıl politik ve ekonomik realitelerine uymadığı hususunda fikir birliğine varmışlardır. Ancak, üyeler herhangi bir yapısal değişimin kendilerinin aleyhine olacağı, menfaatlerini zedeleyeceği korkusunu taşımaktadırlar¹⁶

Konseyi'n yapısı ve karar verme usulü, anti demokratik oluşu ve meşruiyeti kaybedişi sebebiyle eleştirilmektedir¹⁷.

Güvenlik Konseyinin yapısı ve karar verme usulü anti-demokratiktir. Onu anti-demokratik yapan, her şeyden önce daimi üyelerin ne seçilmiş ne de seçilecek oluşudur. Diğer taraftan, daimi üyeler veto hakkı vasıtasıyla, hoşuna gitmeyen her kararı engelleme yoluyla bir “güç monopol”üne sahiptirler. Konseyi'n şeffaf olmayışı da ayrıca eleştirilmektedir. Karar verme usulü gizil diplomasi olarak da nitelendirilmiştir. Konsey bir konu hakkında karar verirken yaptığı araştırmalar yetersiz kalmaktadır. En önemlisi de karar alınırken, daimi üyelere sınırsız bir ayrıcalık tanınması demokratik esaslara aykırılık teşkil etmektedir.¹⁸

Güvenlik Konseyi temsil edicilik özelliğini kaybetmiştir. Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulduğunda üye sayısı 50 iken bu sayı günümüzde 192'ye ulaşmıştır. Güvenlik Konseyinin yapısı, kuruluş yıllarına göre nerdeyse dört katına çıkmış olan üyelik yapısını artık yansıtmamaktadır.

Dünyanın Afrika, Latin Amerika, Karayip ve Asya kıtaları –ki bu bölgelerde yaşayan dünya nüfusu toplam nüfusun 2/3 oranına sahiptir, sahip oldukları nüfus gücüne göre Güvenlik Konseyinde temsil edilmemektedirler¹⁹. Büyük

¹⁶ Fassbender, B, Pressure for Security Council Reform, in: D.M.Malone (Hrsg.), The UN Security Council. Form the Cold War to the 21st Centruy (2004), s.341-355.

¹⁷ S. Graf von Einsiedel, Vision mit Handlungsanweisungen. Das High-level Panel und die Reformagenda der Vereinte Nationen, in: Vereinte Nationen 1 (2005), s.5-12

¹⁸ Schmidt, s. 3

¹⁹ Almanya ve Japonya'nın Güvenlik Konseyi'nde daimi üyelik talepleri BM Genel Kurulunda geniş bir üye kitlesi tarafından desteklenirken, Güvenlik Konseyi'nin dünyanın bu farklı bölgelerinden üye devletlerin kabulü ile genişletilmesi teklifi şiddetli tartışmalara neden olmuştur. Afrika yada Asya da yada Güney Amerika da hangi devletin bu bölgeleri daimi üye sıfatıyla Güvenlik Konseyi'nde temsil edeceğine dair bir görüş birliği yoktur. Schmidt, Karl, Sicherheit durch Sicherheitsrat? Kann der Sicherheitsrat der Vereinten Nationen demokratisiert werden? in: www.sicherheitspolitik-dss.de/gaeste/ms021100.htm

ülkeler mesela Hindistan²⁰ Güvenlik Konseyinde temsil edilmemektedir. Bir taraftan İngiltere ve Fransa'nın BM Güvenlik Konseyinde daimi üyelerinden olmaları, diğer taraftan on geçici üyeliğin üçü yine Avrupa kıtasına ait olması, Avrupa kıtasına hak ettiğiinden iki katı kadar daha fazla sayıda Güvenlik Konseyinde temsil edilme hakkını sağlamaktadır. Bu Güvenlik Konseyi üyelerinin 1/3'ünü Avrupalı devletlerden oluşmasını netice vermektedir. Hâlbuki Avrupalı devletler bir yandan Genel Kuruldaki üyelerin %25'ini oluşturmakta, diğer yandan dünya nüfusunun % 10'u oluşturmaktadır.

Eleştirilen diğer bir nokta ise sözleşmenin Güvenlik Konseyinin yapısını ve oy verme usulünü belirleyen 27.maddesi ile sözleşmenin ana esasını belirleyen 2/1 maddenin bir birisiyle çelişir oluşudur. 27.maddede düzenlenen oylama önceliği sözleşmenin 2/1 maddesinde düzenlenen ve BM'nin meşruiyetinin temelini oluşturan örgütün tüm üyelerinin egemen eşitliği ilkesine ters düşmektedir. Üye ülkelerin eşit egemenlikleri esası herhangi bir aklayıcı izah olmaksızın yürürlükten kaldırılmıştır. Bu prensip 1970 yılındaki Genel Kurul toplantısında tekrar tekrar dile getirilmiştir²¹. „Egemen eşitlik“ diğer anlamlarıyla birlikte özellikle hukuki eşitlik olarak anlaşılmaktadır. Birleşmiş Milletlerin yapısı içinde bazı üyelere oy ayrıcalığı tanıyan kurallar hiç bir zaman üyelerin hukuki eşitliğiyle bağdaşamaz²².

Eleştirilen en son nokta ise Güvenlik Konseyinin dünya barışını korumada ve sağlamada kendisine verilen görevi yerine getirirken seçici davrandığı şeklindedir²³.

Soğuk savaş döneminde Güvenlik Konseyinin daimi üyeleri dünya barışı yerine kendi siyasi çıkarlarını ön planda tutarak bu haklarını sıkça kullanmışlardır²⁴. BM tarihçesine bakıldığında, sadece sınırlı sayıda veto hakkı gerçekten

²⁰ Hindistan bir milyarı üzerinde nüfuslu dünya'nın en büyük demokrasisidir.

²¹ Resolution 2625 (XXV) vom 24. Oktober 1970.

²² Köhler, Das Abstimmungsverfahren im Sicherheitsrat der Vereinten Nationen, in:<http://www.hanskoechler.com/Koehler-Sicherheitsrat-1991.htm>

²³ Schmidt, s.3

²⁴ Kuruluşundan itibaren Güvenlik Konseyi'nde kullanılan 134 veto kullanılmıştır. Bu vetoların 59 veto üye devletlerin başvurularını bloke etmek amacıyla, 43 veto Genel Sekreter adaylarının bloke edilmesi için kullanılmıştır. Hakkında en çok veto kullanılan konu İsrail-Filistin problemi olduğu görülmektedir. ABD genel olarak Orta Doğu, Güney Amerika ve Güney Afrika söz konusu olduğunda veto hakkını kullanmaktan çekinmemektedir.

Güvenlik Konseyinin hayati meselelerinde kullanılmıştır. Kullanılan vetolar değerlendirildiğinde, bu hakkın barış ve güvenlik amacından daha çok bu hakka sahip olan ülkelerin güç politikalarını, ülkesel çıkarlarını uluslararası alanda gerçekleştirmek amacıyla kullandıkları tespit edilecektir. Bu durum Güvenlik Konseyinin BM sözleşmesinde kendisine yüklenen görevini yapmasına engel olmaktadır.

B. REFORMUN ÖNÜNDEKİ ZORLUKLAR

Yaklaşık yarım asırdır devam eden reform çalışmalarının neticeye ulaşmasını engelleyen birçok engel bulunmaktadır. İlk önce belirtilmesi gereken en büyük engel daimi üyelerin özellikle ABD'nin reform önerilerine çekimser ve hatta reddeden tavırlarıdır²⁵. Bunun nedeni ise daimi üyelerin kuruluştaki elde ettikleri ayrıcalıkları asla kaybetmek istememeleridir. ABD'nin yeni daimi üyeleri kabul etmek istemeyişi anlaşılabilir, ancak geçen dönem ABD başkanı Bush'un " BM Güvenlik Konseyi eğer kendisini önemsiz hale getirmek istemiyorsa, Amerika'nın sunduğu teklifi kabul etmelidir" gibi ifadeler ise kabul edilemez²⁶. Ortak kararlar karışık bir irade oluşma sürecinden geçmeyi zorunlu kılmaktadır. Herkesin karşı görüşleri en azından dinlemesi gerekmektedir. Ültimatom ve ön belirlemeler kurumsal sorumluluk anlayışıyla bağdaştırılamaz²⁷. Yeni dünya düzeni içinde neredeyse güç monopolüne sahip olan ABD'den daha sorumlu ve demokratik geleneklere, demokratik uygarlık değerlerine saygılı olması beklenmektedir.

Bu ana engelin yanında aşılması gereken en az dört büyük başka engel de bulunmaktadır²⁸.

1. Her şeyden önce yeni üyelik kabulü için uygulanacak kriterlerin belirli olmamasıdır. Örneğin üye olacak ülkenin askeri gücü, nüfus çoğunluğu mu, ekonomik gücü ya da BM bütçesine katkısı mı esas alınacağı bilinmemektedir.

²⁵ T.Weiss/K.E. Young, Compromise and Credibility: Security Council Reform?, Security Dialogue 36 (2/2005), 131-154

²⁶ Christian Tomuschat, Der selbstverliebte Hegemon, in: Internationale Politik 5 (2003) s. 46

²⁷ Tomuschat, 47

²⁸ http://www.dgvn.de/fileadmin/user_upload/PUBLIKATIONEN/Basis_Informationen/basisinfo41_sec_counc.pdf

2. İkinci zorluk ise her bölgede üye olmayı bekleyen devletlerarasındaki rekabet bu husustaki kararı zorlaştırmıştır. Mesela Latin Amerika'dan Brezilya ve Arjantin, Asya'dan Pakistan ve Hindistan, Afrika'dan Nijerya ve Güney Afrika gibi ülkeler Güvenlik Konseyine üye olmak istemektedirler. Bunların arasında uzlaşma sağlanması birinin diğeri için bu talebinden vazgeçmesi imkânsız görünmektedir.

3. Veto hakkı olan yeni üyelerin katılımıyla Güvenlik Konseyinin genişletilmesi Konseyi'n karar alma mekanizmasını zorlaştıracaktır.

4. Güvenlik Konseyindeki her bir yapı değişikliği BM sözleşmesinin değiştirilmesini zorunlu kılmaktadır²⁹. BM sözleşmesinin değiştirilmesi ise oldukça karışık bir usule tabi ve zordur. BM sözleşmesinin 108 ve 109. maddelerinde, sözleşmede değişiklik yapabilmek için 2/3 çoğunluğun oyu ve Güvenlik Konseyinin daimi üyelerinin hepsinin olumlu oyunun gerektiğini düzenlenmektedir. Bu sebeplerle öyle bir değişiklik teklifi getirilmesi gerekmektedir ki, bütün ilgili taraflar bu değişikliklerde kendi çıkarlarını görsünler. Bu ise bu günkü şartlarda mümkün görünmemektedir Sözleşmenin değiştirilmesi için üyelerin 2/3 oranında olumlu oy vermesi ve bu değişikliği 2/3 oranında devletin onaylaması gerekmektedir. Özellikle Güvenlik Konseyinin 5 daimi üyesinin hepsinin kabul etmesi ve daimi üyelerin hepsinin kendi Anayasalarına göre bu değişikliği kabul etmesi gerekmektedir. Bunun anlamı, bir değişiklik projesinin dünyanın her bölgesi tarafından gerekli çoğunlukta destek almaması halinde gerçekleştirme şansı bulunmamaktadır.

Ancak BM sözleşmesinde değişiklik yapmayı gerekli kılmayan bazı reformların yapılması söz konusu olabilir. Bunlar öncelikle Güvenlik Konseyinin çalışma şekline ilişkindir reformlardır. Nitekim BM'nin Eylül 2005 yılı zirve toplantısının sonuç belgesinde bu yönde bir yol tavsiye edilmiştir. Belgede Güvenlik Konseyinden çalışma metodunu Konsey'e üye olmayan devletlerin etkin bir şekilde çalışmalara katılabilmelerine olanak sağlayacak şekilde değiştirmesi istenmiştir³⁰. Güvenlik Konseyi de daha çok alan

²⁹ BM tarihçesinde 5 defa 4. madde üzerinde değişikli yapılmıştır. Bu konuda bkz. MM.Frohlich/K. Hüfner/A.Maerker, Reform des Sicherheitsrates, Modelle, Kriterien und Kennziffern, Berlin 2005, 3-41 (7)

³⁰ UN.Doc. A/60/1.

sağlamak, sorumluluk, verimlilik ve şeffaflık sağlamaya yönelik bazı çalışmalar yapmıştır³¹.

Bu sebeple herkesin en azından büyük bir çoğunluğun kabul edebileceği bir formül üzerine çalışmalar yapılmaktadır.

Bütün bu engellerin yanında Endüstri Devletlerinde ve dünyanın çeşitli bölgelerindeki gelişmekte olan devletlerde ve üye devletlerde Güvenlik Konseyinin yeni yapılanması hususunda ve kimlerin yeni üyelik sahibi olacağı ve veto hakkı³² gibi konularda farklı görüşlerde oluşu bir değil fikir birliği, uzlaşmayı bile imkânsız kılmaktadır³³. Bugünkü gelinen noktada reform çalışmalarının sürüncemede kalması ve durması, hatta başarısızlığa uğraması sonucunu bile verebilir.

III. GÜVENLİK KONSEYİ REFORM ÖNERİLERİ

Güvenlik Konseyinde reform yapılmasına yönelik çalışmalar öteden beri BM'lerin gündeminde yer almıştır. 1992 yılında BM Genel Sekreteri reform yapmanın zorunluluğuyla ilgili daimi üyeler de dahil olmak üzere üyeler arasında yaptığı araştırmada üyelerin bu hususta fikir birliği içinde olduğunu tespit etmiştir³⁴.

Reform çalışmaları genel olarak tarih sırasına göre aşağıdaki başlıklar altında ele alınabilir.

A. RAZALİ-PLANI

BM bünyesinde 1990'lardan itibaren reform çalışmaları önemli ölçüde yoğunlaşmıştır. Burada özellikle Razali Planının belirtilmesi gerekmektedir. 1992 tarihinde Cakarta'da yapılan Bağlantısızlar Konferansında, BM Güvenlik Konseyinde reform yapılması talep edilmiştir.

³¹ T.G. Weiss, Overcoming the Security Council Reform Impasse. The Implausible versus the Plausible, Occasional Paper of the Friedrich-Ebert-Foundaiton N. 14 (2005), s. 13-31

³² Harald Neuber, Ein Gespräch mit Normen Paech zur Perstektive der UNO, in: www.ag-friedensforschung.de

³³ Bilim ve Politika Varkfının çalışma raporu bilgilendirici ve analitik değerlendirmeyi içirmektedir. Bkz. Reform des VN-Sicherheitsrates, SPW-AP 2919, Juli 1995.

³⁴ A/RES/ 48/264 (29.07.1993)

1993 yılında BM Genel Kurulu 48/26 sayılı kararıyla bir çalışma grubu (Open-Ended Working Group) oluşturdu. Bu çalışma grubu BM Güvenlik Konseyinin genişletilmesi ve çalışma metodunun yenilenmesiyle özellikle veto hakkıyla ilgili çalışma yapacak ve teklifler sunacaktır. Bu çalışma grubu bütün üye devletlere açıktır ve kararlar bütün üyelerin oybirliğiyle alınacaktır. Gerçi bu çalışma grubunda kapsamlı görüşmeler yapılmıştır ancak oybirliği prensibi sebebiyle bir karara varılmamıştır.

1997 yılında bu çalışma grubunda dönemin Genel Kurul Başkanı Malezya Büyükelçisi Razali tarafından ilk somut reform önerisi geldi. Bu reform Razali-Planı olarak adlandırılmıştır. Razali ortaya koyduğu planı 165 üye devletin temsilcileriyle yaptığı detaylı görüşmelere dayandırmış olması sebebiyle bu plan çoğunluğun tercihini yansıtmıştır³⁵.

Plandaki temel düşünce beş yeni daimi üyeliğin oluşturulmasıdır. Bu beş daimi üyenin ikisi endüstrileşmiş ülkelerden ve diğer üçü, üç büyük bölgeden, Afrika, Asya ve Kariyip dahil olmak üzere Latin Amerika'dan oluşacaktır. Bu üç büyük bölge bunun yanında yine üç daimi olmayan üye hakkına da sahip olacaktır. Böylelikle Güvenlik Konseyi toplamda 24 üyesi olan bir yapıya kavuşmuş olacaktır. Bu plana göre, bu yeni daimi üyelere herhangi bir veto hakkı verilmemiştir³⁶.

Özellikle ABD Güvenlik Konseyinin üye sayısının üst sınırınının 22'den fazla olmaması hususunda ısrarlı bir tutum sergilemiştir. Bu sebeple Razali-Planı oylamaya sunulmamıştır³⁷.

B. “SEÇKİNLER GRUBU”NUN REFORM ÖNERİSİ

2003 yılındaki Irak krizinden sonra BM Güvenlik Konseyinde reform yapılması konusunda tartışmalar yeniden canlılık kazanmaya başladı³⁸.

³⁵ Ingo Winkelmann, Deutschlands Position bei der Reform des Sicherheitsrats, in: Die Reform der Vereinte Nationen –Bilanz und Perspektiven (Hrsg.) Johannes Varwick und Andreas Zimmermann, Berlin 2006. s. 71

³⁶ Winkelmann, s. 71

³⁷ Dirk Nabers, Die Reform des Sicherheitsrats der Vereinten Nationen –Japan und Deutschland auf getrennten Wegen? in: Japan Aktuell 1 (2006), s. 53

³⁸ K. Wiesbrock, Testfall Irak: Von den Vorzügen abgestimmten multilateralen Handelns, in: Vereinte Nationen 51 (2004), s. 215.

Dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan uluslararası tanınmış politikacılar ve diplomatlardan oluşan bir gruba (Değişim, Tehditler ve Meydan Okumalar İçin Yüksek Düzeyli Grubu) uluslararası güvenliği tehlikeye düşüren en önemli tehditleri analiz eden, bu tehditleri önleme ve ortadan kaldırma yollarını gösteren bir rapor hazırlama görevi verdi. Raporunda, bu hedefe ulaşmak için ne gibi kurumsal reformların yapılması gerektiği de yer alacaktı. Bu rapor 2004 Aralık ayında „Güvenli Bir Dünya – Bizim Ortak Sorumluluğumuz“ başlığı altında yayınlanmıştır.

Bu raporda Razali-Planında olduğu gibi Güvenlik Konseyinin dokuz yeni üye ile genişletilmesi yer almaktaydı. Bu bağlamda iki alternatif model teklif edilmekteydi (A ve B)

Model A' da altı daimi üye ve üç daimi olmayan üye önerilmekteydi. Bunların hiçbirisinin veto hakkı olmayacaktı. Bu plana göre Afrika ülkelerinin iki daimi üyesinin olması öngörülmekteydi.

*Model B'*ye göre ise Güvenlik Konseyi herhangi bir daimi üye ile değil, sadece dokuz daimi olmayan üye ile genişletilecektir. Bunun yanında sekiz üye için yeni bir kategori getirilmeyecektir. Bu üyeler dört yıllık bir süre için seçilirler ve yeniden seçilme hakkına sahiptirler. Şu anda mevcut sisteme göre daimi olmayan üyeler iki yıl için seçilmekte ve yeniden seçilme hakları yoktur. Dört yıl süre ile seçilen bu üyeler belli bir kritere göre orta sınıf devletlerden oluşacaktır.

Rapor mevcut bölgesel-gruplama sisteminin değiştirilmesi, özellikle Doğu-Batı Avrupa Grubunun birleştirilmesini tavsiye etmektedir. Böyle bir önlem Avrupa devletlerinin daimi olmayan üye seçme şansını önemli ölçüde sınırlandıracaktır.

Her iki model sadece yeni olmak özelliğine sahip olmakla birlikte, radikal değişim öngörmemektedir. Her iki modelin de temel unsurları yıllardır tartışılmaktadır.

Genel Sekreter Kofi Annan'ın 21 Mart 2005 tarihli „Daha Geniş Özgürlük: Herkes İçin Gelişme, Güvenlik ve İnsan Hakları Yolunda“ adlı reform

raporunda³⁹ “Seçkinler Grubu” nun her iki modelini üstlenmiştir. Annan bütün üye devletleri mümkünse 2005 yılı bitmeden önce Güvenlik Konseyi reformu üzerine bir karar vermeye davet etmiştir. Annan’a göre bu reformlar BM’nin etkinliğini ve meşruiyetini güçlendirecektir⁴⁰.

C. 2005’İN İLK YARISINDAKİ REFORM TARTIŞMALARI

2005 yazında 59. Genel Kurulda Güvenlik Konseyi Reformuyla ilgili olarak üç teklif sunulmuştur.

1. G-4-Kararı Tasarısı

1997 tarihli Razali planının kabul görmesini sağlamak amacıyla USA, İngiltere, Fransa, Japonya ve Almanya arasında bir çok defa görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler faydalı geçmiş ancak taraflar çalışmalar hakkında diplomatik ifadelerden öte açıklamada bulunmamışlardır⁴¹

Almanya ve Japonya, Brezilya ve Hindistan ile birlikte diğer 23 devlet 6 Temmuz 2005 tarihinde Güvenlik Konseyi reformunu içeren bir çerçeve kararı niteliğinde, G4-Tasarısı’nı Genel Kurula sundular⁴². Bu tasarı Konseyi’n altı daimi üyeye genişletilmesini öngörmektedir. Bu üyeler ikisi Afrika ülkelerinden, ikisi Asya ülkelerinden ve birisi Batı Devletlerinden ve birisi Latin Amerika ve Karayip’ten olmak üzere seçilecektir. Tasarıda aynı şekilde daimi olmayan üyelerinde sayısının artırılmasını öngörülmektedir. Bir üye Afrika, bir üye Asya, bir üye Latin Amerika ve Karayip, ve bir üye Doğu Avrupa olmak üzere dört geçici yeni üyeyi öngörmektedir.

Acaba veto hakkı bu yeni daimi üyelere de verilecek mi, sorusunun cevabı ise Sözleşme değişikliğinin 15 yıldönümünde değerlendirme konferansında

³⁹ „In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All” Report of the Secretary-General. For Decision by Heads of State and Government in September 2005, New York 2005. UN-Doc. A/59/2005

⁴⁰ Maren Becker, UN-Reform, Zwei unterschiedliche Stimmen in der Debatte in den USA, in: http://www.kas.de/wf/doc/kas_6645-544-1-30.pdf (18.06.2011)

⁴¹ L. Andreae, Reformen der Warteschleife. Ein deutscher Sitz im UN-Sicherheitsrat?, Berlin 2002, s. 184.

⁴² Karar Tasarısı için bkz. Die Zahl der Mitglieder des Sicherheitsrats von fünfzehn auf fünfundzwanzig zu erhöhen“ Brasilien, Deutschland, Indien, Japan Entwurf einer Rahmen-Resolution über die Reform des Sicherheitsrats 16. Mai 2005 in: <http://www.ag-friedensforschung.de/themen/UNO/reform7.html>

aranacaktır. Üye sayısının artırılmasının yanında Güvenlik Konseyinin çalışma metodlarının iyileştirilmesiyle ilgili öneriler de bu tasarının içinde yer almaktadır⁴³.

Almanya ve Japonya yapılan teklifin kabul edilmesi için iki ana argümana dayanmaktadırlar: meşruiyet ve olabilirlik.

2. Meşruiyet

Mevcut jeopolitik şartlara göre yenilenmiş bir dünya organizasyonunun gücü, esas görevi barış ve güvenliği sağlamak olan Güvenlik Konseyinin meşruiyetine bağlıdır. Bu meşruiyet ise 1945'lerin güçler dengesine göre kurulmuş olan Güvenlik Konseyinin bu günkü yapısıyla sağlanamaz. Ancak geçen zaman içinde yeni oluşan, önemli bölgesel ve güçlü aktörlerin⁴⁴ bu yapının içine dahil edilmesiyle meşruiyet sağlanabilecektir.

Fransa ve Rusya G-4 planını desteklemektedirler. Almanya, Japonya, Hindistan ve Brezilya'nın geçici bir zaman için veto hakkından vazgeçilmesi teklifi kabul edilebilir bulunmaktadır. Yine verimlilik ve çeşitli bölgelerin temsil kabiliyeti hususlarında da teklifi olumlu karşılanmaktadır⁴⁵.

3. Olabilirlik

G-4 devletleri, küçük-büyük endüstri ülkeleri, gelişmekte olan ülkeler, güneydeki ve kuzeydeki ülkeler, Güvenlik Konseyinin daimi üyeleri gibi çok geniş devletler koalisyonunun kendilerini desteklediklerini beyan etmektedirler. Bu desteğin amacı ise BM Güvenlik Konseyinde G-4 planının kabul edilebilir bir reform planı olduğunu göstermektedir⁴⁶. Her iki daimi büyükelçi bu planın arkasında durmakta ve kapsamlı bir destek sağlamış tek reform planı olduğunu belirtmektedirler. Bir diğer husus ise, bu reform

⁴³ Bernhard Hofstötter, Einige Anmerkung zur Reform des Sicherheitsrates der Vereinte Nationen, in: ZaöRV 66 (2006), s. 150.

⁴⁴ Bu yeni aktörler Asya, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın temsilci ülkeleri ve Brezilya, Hindistan, Almanya ve Japonya gibi ülkelerdir.

⁴⁵ Bu hususta devrin Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac "Uzun zamandır ertelenen BM Güvenlik Konseyi'nin genişletilme şimdi gerçekleştirilmelidir, ifadeleriyle bu husustaki düşüncesini dile getirmiştir.(Spiegel online, 29.08.2005)

⁴⁶ 11.06.2005 tarihinde BM Genel Kurulunda Japonya BM daimi büyükelçisi Kenzo Oshima ve 12.06.2010 tarihinde Almanya BM daimi büyükelçisi Gunter Pleuger bu noktayı dile getirmişlerdir (Auswaertiges Amt 2005b; Gaimusho 2005).

planının BM Genel Sekreteri'nin talebiyle oluşan "Seçkinler Grubunun" raporuna da uymakta oluşudur.

4. Afrika Devletlerinin Karar Tasarısı

Afrika Ülkeleri 14 Temmuz 2005 tarihinde Genel Kurula bir karar tasarısı sunmuşlardır. Bu tasarı G-4-Tasarısıyla da büyük ölçüde örtüşmektedir. Ancak bu tasarıda farklı olarak, yeni daimi üyelere de veto hakkı verilmektedir. Ayrıca Afrika'ya daimi olmayan bir üye daha öngörmektedir.

25 Temmuz 2005 tarihinde Londra'da G-4'lerin Dışişleri Bakanları ile Afrika Birliği temsilcileri arasında uzlaşmaya varılan G4 tasarısında tanınan şekliyle veto hakkı oluşturulması; Asya, Afrika, Karayip dahil olmak üzere Latin Amerika arasında 26 dönüşümlü daimi olmayan üyeliklerin oluşturulması gibi hususlar daha sonra Afrika Birliğinin 4 Ağustos 2005 tarihli zirvesinde onaylanmadı⁴⁷.

5. Uzlaşma için Birlik Grubu Önerisi

146 21.07.2005 tarihinde Türkiye'nin de içinde bulunduğu bir grup üye devletler⁴⁸ tarafından („Uzlaşma İçin Birlik“ grubu) bir teklif sunuldu. Bu teklif Güvenlik Konseyindeki geçici üye sayısını 10'a çıkarmayı ve yeniden seçilme hakkını yasaklamayı öngörmekteydi.

Bu tekliflerin hiç birisi 59. Genel Kurulda oylamaya sunulmadı.S

IV. 2006'DAN SONRAKİ GELİŞMELER

İsviçre, Lihtenstein, Kosta Rika ve Singapur 60. Genel Kurul toplantısına bir başka reform önerisinde bulundular. S-5 olarak adlandırılan bu reform önerisi sadece Güvenlik Konseyini çalışma metoduyla ilgili yenilikleri içermekteydi. Bu öneri de diğerleri gibi oylamaya sunulmadı.

Çeşitli tekliflerden sonra reform tartışmaları durdu. Buna çare olarak bir değerlendirme konferansı yapılanaya kadar bir ara dönemin kabul edilmesi „geçici çözüm“ olarak benimsendi.

⁴⁷ Hofstötter, s. 151

⁴⁸ İtalya, Pakistan, Arjantin, Kanada, vd.

61. Genel Kurulun başkanı tarafından „Facilitators“ (kolaylaştırıcılar) adı altında bir grup kuruldu. Bu grubun beş ana alana yönelik görevi bulunmaktaydı. Bu kişiler, üye sayısı, üyelik kategorileri, veto, bölgesel temsil, Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul arasındaki ilişkileri ve bu kurulların çalışma metodlarının ne olacağını, üye devletlerle görüşmeler yaparak inceleyeceklerdir.

Bugrubunraporunagöre(Nisan2007),geçicimodelleryadageçiciçözümlerGüvenlik Konseyi reformu arayışlarında konuyu ilerilere taşıyacak çözümler getirebilecektir. O zamandan bu zamana kadar sürdürülen tartışmalarının gösterdiğine göre, devletler arasında çoğunluk bu geçici çözüm fikrini desteklemektedirler.

DEĞERLENDİRME

Geçen zaman içinde yapılan reform önerilerinde öteden beri Güvenlik Konseyinin eleştirilen yanı olan meşruiyet problemi⁴⁹ ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Her reform çalışmasının hedefinde uluslararası düzenin korunması ve ona karşı küresel meydan okumalara cevap verme amacının olması gerekmektedir. Bu husustaki hukuki düzenlemeler yapılırken, ortaya çıkabilecek temel sorunların nasıl çözüleceğinin analizlerinin de beraberinde yapılması lazımdır. Ortak mekanizmaların çalıştırılması sırasında devletlerin kendi bağımsızlıklarından verecekleri ödünlerin derecesi ne olacaktır? Birlikte alınan kararlara devletlerin uyma yükümlülükleri ne kadar olacaktır? Bu kararların ihlali, dikkate alınmaması ya da kararlara eksik destek sağlanması ne dereceye kadar kabul edilebilir?

Hangi yol seçilirse seçilsin, bütün modeller çok kutuplu yeni dünya düzenine uygun olmalıdır. Bütün alternatifler muhakkak Birleşmiş Milletlerdeki fiili ve normatif eşitsizliğe dayalı mevcut sistemi rahatsız edicidir. Bu alternatifler, radikal yeni yapılanmayı ve tamamıyla farklı düşünmeyi gerekli kılmaktadır.

90'lı yılların başından beri yeniden şekillenmeye başlayan dünya düzeni kırılmalar yaşamaktadır. Bu yeni dünya düzeninin içinde etkin ve güçlü olan bazı devletler dağılmaya başlarken, yeni devletler ya da devlet toplulukları, bu yeni dünya düzeninin içinde yerlerini almışlardır. Uluslararası hukuk sistemi

⁴⁹ Volker Rittberger/Heiko Baumgaertner, Die Reform des Weltsicherheitsrats – Stand und Perspektiven, in: Die Reform der Vereinte Nationen –Bilanz und Perspektiven (Hrsg.) Johannes Varwick und Andreas Zimmermann, Berlin 2006

1945 yıllarındaki güç dengelerine hala bağlı kalamaz. Geçmişte kendilerine sağladıkları hukuksal ayrıcalığı, dünya toplumunun uzun vadede kabul etmesi artık düşünülemez.

Eğer gelecekte Birleşmiş Milletlerin dünya barışı ve güvenliğini sağlama görevinde başarısızlığa uğraması engellenmek ve bu dünya organizasyonunun güç politikalarıyla kötüye kullanılmasına mani olunmak isteniyorsa, BM sözleşmesinin reformu için yeni bir uzlaşma sağlanması gerekmektedir. Özellikle egemen eşitlik esasını zedeleyen oy imtiyazlarının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ancak böylelikle güç politikası dizginlenebilir. Uluslararası ilişkilerde hukuk dışı kuvvet kullanımı engellenebilir ve BM'nin inandırıcılığı sağlanabilir.

ABD'nin yeni daimi üyeleri kabul etmek istemeyişi anlaşılabilir. Ancak ABD eski başkanı Bush'un ifadesi "BM Güvenlik Konseyi eğer kendisini önemsiz yapmak istemiyorsa, Amerika'nın sunduğu teklifi kabul etmelidir" gibi ifadeler ise kabul edilemez⁵⁰. Ortak kararlar, müşterek irade oluşumu sürecinden geçmelidir. Herkesin en azından karşı görüşleri dinlemesi gerekmektedir. Ültimatom ve ön belirlemeler kurumsal sorumluluk anlayışıyla bağdaştırılamaz⁵¹.

BM teşkilatı soğuk savaş sonrasında oluşan güç dengesinde ABD'nin güç monopolüne boyun eğmiş, onun hukuk dışı eylemlerine sonradan hukuksal çerçeve oluşturan bir dünya organizasyonu olmuştur. BM'nin bu durumdan süratle çıkartılmalıdır. ABD'nin eleştirilere göz kapayarak tamamıyla kendi milli çıkarlarını korumaya odaklı güç politikasıyla BM reform çalışmalarının önünde ayak diretmeğe devam etmesi halinde BM dağılmak zorunda kalacaktır. Bu ise dünya barışı için istenmeyen neticeler doğurabilir.

Böyle bir boşluğa ve onun doğuracağı tehlikelere engel olmak için BM'ye alternatif bölgesel organizasyonlar oluşturulması gerekmektedir. ABD'nin ve onun tabii müttefiki İngiltere'nin güdümünde güç odaklı politikaların değil; ulusların uzlaştıkları hukuk kurallarının hakim olduğu alternatif bölgesel örgütler oluşturulmalıdır. Bunun için de reform çalışması çerçevesinde

⁵⁰ Tomuschat, s. 46

⁵¹ Tomuschat, s. 47

oluşan gruplaşmalar temel esas alınabilir. Meselenin detayı tartışılabilir. Ancak dünyanın bu yeni arayışın içine girmesi gerekmektedir.

Özetle 2000'li yılların başında İnsanoğlu şimdi karar verecek, ya kendini yok edecek ya da bütün insanlığı kuşatacak kuvvetin değil hukukun hakim olduğu bir barış projesi oluşturacak.

KANYNAKÇA

BECKER, Marena: UN-Reform, Zwei unterschiedliche Stimmen in der Debatte in den USA, in: http://www.kas.de/wf/doc/kas_6645-544-1-30.pdf (18.06.2011)

ÇELİK, Edip, Milletlerarası Hukuk, İkinci Kitap, İstanbul 1987.

FASSBENDER, B: Pressure for Security Council Reform, in: D.M.Malone (Hrsg.), The UN Security Council. Form the Cold War to the 21st Centruy (2004), 341-355.

FREDERIC, Kirgis: The Security Council's First Fifty Years, in: AJIL 89 (1995) s. 506

149

FROHLICH Manuel / Hüfner K. / Maerker A.: Reform des Siherheitsrates, Modelle, Kriterien und Kennziffern, Berlin 2005, 3-41

GRAF von Einsiedel, Sebastian: Vision mit Handlungsanweisungen. Das High-level Panel und die Reformagenda der Vereinte Nationen, in: Vereinte Nationen 1 (2005), 5-12

HOFSTÖTTER, Bernhard: Einige Anmerkung zur Reform des Sicherheitsrates der Vereinte Nationen, in: ZaöRV 66 (2006), s. 150.

HULTON, Susan: Council Working Methods and Procedure, in : D.M. Malone(Hrsg.), The UN Security Council. From the Cold War to the 21st Century, Boulder 2004, 237-251

KLEIN, Eckert: in: Vitzthum, VR Abschnitt IV, Kenar Nr. 14

KÖHLER, Hans: Das Abstimmungsverfahren im Sicherheitsrat der Vereinten Nationen, in:<http://www.hanskoechler.com/Koechler-Sicherheitsrat-1991.htm>

LISETTE, Andreae: Reform in der Warteschleife. Ein deutscher Sitz im UN-Sicherheitsrat?, Berlin 2002.

NABERS, Dirk: Die Reform des Sicherheitsrats der Vereinten Nationen – Japan und Deutschland auf getrennten Wegen? in: Japan Aktuell 1 (2006)

Neuber Harald: Ein Gespräch mit Normen Paech zur Perstektive der UNO, in: www.ag-friedensforschung.de

PHILIPPE Sands / Pierre Klein: Bowet's Law of International Institutions, London 2001

SCHMIDT, Karl: Sicherheit durch Sicherheitsrat? Kann der Sicherheitsrat der Vereinten

Nationen demokratisiert werden? İn: www.sicherheitspolitik-dss.de/gaeste/ms021100.htm

SUR, Melda, Uluslararası Hukukun Esasları, İstanbul 2008, s.174

150 TOMUSCHAT, Christian: Der selbstverliebte Hegemon, in: Internationale Politik 5 (2003) Volker Rittberger/Heiko Baumgaertner: Die Reform des Weltsicherheitsrats – Stand und Persvektiven, in: Die Reform der Vereinte Nationen –Bilanz und Perspektiven (Hrsg.) Johannes Varwick und Andreas Zimmermann, Berlin 2006

WEISS Thomas /K.E. Young: Compromise and Credibility: Security Council Reform?, Security Dialogue 36 (2/2005), 131-154

WEISS,Thomas G.: Overcoming the Security Council Reform Impasse. The Implausible versus the Plausible, Occasional Paper of the Friedrich-Ebert-Foundaiton N. 14 (2005) 13-31

WIESBROCK, Katja: Testfall Irak: Von den Vorzügen abgestimmten multilateralen Handelns, in: Vereinte Nationen 51 (2004)

WINKELMANN, Ingo: Deutschlands Position bei der Reform des Sicherheitsrats, in: Die Reform der Vereinte Nationen –Bilanz und Perspektiven (Hrsg.) Johannes Varwick und Andreas Zimmermann, Berlin 2006. s. 71